

JÓZEF MATEUSZ JANIAK

Główny specjalista ds. Starego i Nowego Miasta oraz Mariensztatu. Dzielnica Śródmieście Urzędu m.st. Warszawy

Chief Specialist for the Old and New Towns and Mariensztat. The Śródmieście District Office of Warsaw City Council

Warszawskie Stare Miasto z perspektywy urzędnika

The Warsaw Old Town from the perspective of civil servant

Warszawskie Stare i Nowe Miasto, jak również Mariensztat, a w szczególności Rynek Starego i Rynek Nowego Miasta stanowią jeden z unikatowych w Europie zespołów staromiejskich, które zostały odbudowane po II wojnie światowej wysiłkiem całego społeczeństwa. Mimo że nie w pełni odtworzono je w przedwojennym kształcie, to jednak nie do przecenienia są ich niepowtarzalne wartości kulturowe, materialne i historyczne, należące do całego państwa i narodu polskiego. Stare Miasto i Nowe Miasto w Warszawie stanowią wyjątkową całość, której należy się szczególna uwaga, ochrona i zainteresowanie ze strony władz lokalnych.

Warszawskie Stare Miasto zostało wpisane do rejestru zabytków w lipcu 1965 roku, początkowo jako założenie urbanistyczne. Z czasem, stopniowo, odrębnymi decyzjami były też wpisywane układy przestrzenne poszczególnych ulic i placów oraz ponad 200 indywidualnych zabytków architektury. W 1980 roku obszar Starego Miasta, obecnie dzielnica mieszkaniowa, został umieszczony na Liście światowego dziedzictwa UNESCO, jako wyjątkowy przykład kompleksowej odbudowy zespołu urbanistycznego celowo zniszczonego w warstwie materialnej. Następnie Stare Miasto zostało uznane za Pomnik Historii, na mocy zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 8 września 1994 roku.

Fakt otoczenia Starego Miasta tak ścisłą ochroną konserwatorską ma bez wątpienia wpływ na wiele sfer życia jego mieszkańców. Przyznać należy, że choć staromiejska wspólnota mieszkańców nie jest zbyt liczna (kilkutysięczna) i w większości tworzą ją osoby już niemłode, ich życie codzienne w tak wyjątkowym

The Old and New Towns in Warsaw, and Mariensztat, especially the Old Town Square and the New Town Square, are one of Europe's unique urban ensembles, rebuilt after the World War II with the support of the entire population of Poland. Although not fully reconstructed in its pre-war form, their unique cultural, material and historical values, which are cherished by the whole Polish State and Nation, cannot be overestimated. The Old Town and the New Town in Warsaw, the capital city of Poland, combine to form an exceptional ensemble, which deserves special attention, protection, and interest from the local authorities.

Warsaw's Old Town was entered in the Register of Monuments in July 1965, initially as an urban plan. Over time, the individual spatial arrangements of its streets and squares, as well as over 200 individual architectural monuments, started to be registered as monuments under separate official decisions. In 1980, the area of the Old Town, now a residential district, was inscribed in the UNESCO World Heritage List as a unique example of comprehensive reconstruction of an urban ensemble that had been intentionally destroyed in the physical sense. Following this, the Old Town was declared a Monument of History under an Order of the President of Poland of 8 September 1994.

Certainly, the fact that the Old Town is covered by such strict protection by the conservator has an effect on the lives of its residents in a number of ways. Admittedly, although the old town community is not very numerous (several thousand residents) and most of its members are adult and elderly citizens, their daily life amidst such a unique group of monuments,

zespole zabytkowym – który według statystyk miejskich rokrocznie jest odwiedzany przez ponad 2 000 000 turystów z kraju i z zagranicy – pod wieloma względami różni się od życia innych osiedli czy dzielnic.

Dlatego też władze Miasta Stołecznego Warszawy w przypadku Starego Miasta widzą potrzebę prowadzenia szczególnie spójnej i dalekosiężnej polityki, co znajduje wyraz w działaniach Urzędu Dzielnicy Śródmieście, który w swoim Regulaminie organizacyjnym, wyodrębnił samodzielne stanowisko koordynatora ds. Starego i Nowego Miasta oraz Mariensztatu.

Do zakresu działań osoby piastującej wspomniane stanowisko, zatrudnionej w Wydziale Organizacyjnym Dzielnicy Śródmieście, należy w szczególności współpraca ze stowarzyszeniami, organizacjami i instytucjami działającymi na terenie Starego i Nowego Miasta, zwłaszcza w sprawach żywotnych dotyczących Starówki i jej mieszkańców.

Bieżący i ciągły kontakt obejmuje stowarzyszenia skupiające w swoich szeregach mieszkańców, miłośników Warszawy, artystów reprezentujących wiele dziedzin kultury i sztuki, przedstawicieli środowisk kombatanckich, jak również przedsiębiorców, a wśród nich znaczną liczbę restauratorów. Codzienna współpraca obejmuje kontakty z licznymi

which, according to annual statistics is visited by more than two million tourists from Poland and abroad each year, is different from life in other parts of the city.

Therefore, the city authorities see the need to pursue a particularly coherent and far-reaching policy which is reflected in the activities of the Śródmieście District Office of Warsaw City Council, which has appointed an independent Coordinator for the Old and New Towns and Mariensztat.

The Coordinator, who is employed in the Organisational Department of the Śródmieście District Office, is mainly responsible for working together with the associations, organisations and institutions active in the Old Town and New Town, especially as regards any vital matters concerning the area and its residents.

Day-to-day and ongoing contacts are maintained with associations of Warsaw residents, enthusiasts of Warsaw, artists representing various fields of culture and art, war veterans and entrepreneurs, the last group including a large number of restaurateurs. The cooperation referred to above includes liaising with a number of cultural institutions, such as museums, archives and libraries, including the Museum of Warsaw (together with the Heritage Interpretation Centre), the Museum of Literature, the Royal Castle, the State Archive in Warsaw, the Central Archives of Historical Records in Warsaw, and the Old Town Branch of the Public Library in the Śródmieście District. The cooperation results in regular and occasional events, including exhibitions and anniversary celebrations.

The Coordinator is also responsible for working together with the Old Town Community Council, representatives of the various city administrations, especially as regards a broad range of real estate-related matters, and with the services responsible for maintaining safety and order. Crucial importance is attached to coordinating and streamlining the way information is communicated to residents and ensuring that they can easily contact the individual departments of the District Office to handle their affairs. Efforts are also made to improve the flow of information to the citizens and housing communities, and ensure seamless cooperation with the Plenipotentiary of the City Mayor for the Management of the UNESCO World Heritage.

The key postulate of the Old Town inhabitants is to preserve the residential character of their quarter, while taking into account its touristic, artistic, educational and awareness-raising functions. Another key issue they stress is the availability of stores and service

Rynek Starego Miasta. Fot. P. Ostrowski

The Old Town Market Place. Photo by P. Ostrowski

Widok na Barbakan od strony Nowego Miasta. Fot. P. Kobek
View of the Barbican from the New Town. Photo by P. Kobek

instytucjami kultury, jak muzea, archiwa i biblioteki, w tym z Muzeum Warszawy wraz z Centrum Interpretacji Zabytku, z Muzeum Literatury, Zamkiem Królewskim, Archiwum Państwowym m.st. Warszawy, Archiwum Głównym Akt Dawnych i Biblioteką Publiczną Śródmieście – oddział na Starym Mieście. Rezultatem tej współpracy są cykliczne i okolicznościowe wydarzenia, jak wystawy i obchody rocznic.

Istotną częścią obowiązków pełnomocnika jest ciągła współpraca z Radą Osiedla Staromiejskiego, przedstawicielami różnego rodzaju miejskich struktur administracyjnych, w szczególności w zakresie szeroko rozumianego funkcjonowania nieruchomości oraz służbami zapewniającymi stały ład, spokój i porządek. Bardzo ważna jest koordynacja oraz usprawnienie przekazywania informacji i kontaktu mieszkańców z odpowiednimi wydziałami merytorycznymi w dzielnicy, w celu rozwiązywania bieżących spraw, usprawnianie obiegu informacji dla mieszkańców i zainteresowanych wspólnot mieszkaniowych, jak

providers, and the need for more parking space as well as limiting the number of two-wheeled vehicles, including bicycles, in the narrow streets of the Old Town. The local community show great care for the environment in which they live, including such elements and aspects as street furniture, green areas, lighting, and cleanliness in the streets and squares.

By inscribing the Old Town in the UNESCO World Heritage List, and thus confirming its global uniqueness, the UNESCO World Heritage Committee obliged the manager to comply with the requirements resulting from the ratification of the 1972 World Heritage Convention, which includes the preparation of a site management plan. The management plan for the Historic Centre of Warsaw provides inter alia for the establishment of the post of Coordinator/Plenipotentiary for the Old and New Towns and Mariensztat, along with the associated tasks, as laid down in the Organisational Regulations of the Śródmieście District Office of the Capital City of Warsaw.

Of particular note is the invaluable contribution made to the management of the area by its residents, as well as tenants' and other associations, and

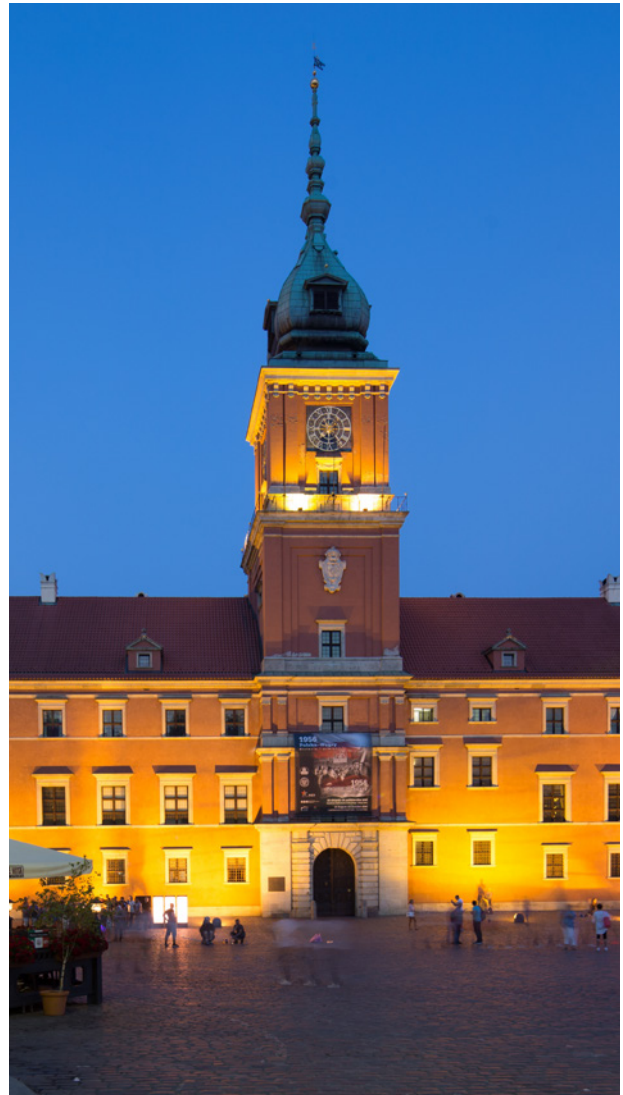
również współpraca z pełnomocnikiem prezydenta m.st. Warszawy ds. zarządzania światowym dziedzictwem UNESCO.

Podstawowy postulat mieszkańców warszawskiej Starówki to zachowanie charakteru osiedla mieszkaniowego tego szczególnego obszaru, przy równoczesnym uwzględnieniu funkcji turystycznych, artystyczno-edukacyjnych i wychowawczych. Ważnym dla mieszkańców zagadnieniem jest też kwestia zaplecza handlowo-usługowego koniecznego do sprawnego funkcjonowania osiedla, podobnie jak zwiększenie dla nich miejsc parkingowych oraz ograniczenie poruszania się jednośladów, w tym rowerów, na wąskich uliczkach Starego Miasta. Lokalna społeczność wykazuje dużą dbałość o miejsce swojego życia, wraz z jego elementami – mała architektura, zieleń, oświetlenie oraz kwestie czystości na ulicach i skwerach.

Poprzez wpis na Listę światowego dziedzictwa UNESCO, potwierdzający unikatowy charakter tego miejsca w skali świata, Komitet Światowego Dziedzictwa UNESCO nałożył obowiązki na zarządcę, wynikające z ratyfikacji Konwencji światowego dziedzictwa z 1972 roku, w tym sporządzenie planu zarządzania dla danego miejsca. We wspomnianym planie zarządzania historycznym centrum Warszawy wyszczególnione jest m.in. wspomniane we wstępie stanowisko koordynatora/pełnomocnika ds. Starego i Nowego Miasta oraz Mariensztatu wraz z jego zadaniami zawartymi w Regulaminie organizacyjnym Urzędu Dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy.

Należy podkreślić, że nie do przecenienia jest wkład zarówno mieszkańców warszawskiego Starego i Nowego Miasta oraz Mariensztatu, jak też wspólnot mieszkaniowych z tego terenu, stowarzyszeń oraz innych podmiotów i organizacji *non profit* w budowanie trwałych i znaczących więzi ciągłości i trwania Starego Miasta wraz ze strefą otulinową, w jego najistotniejszym niezmiennym kształcie i poziomie. Istnieją jednakże wyzwania szczególnie znaczące dla Starego Miasta, jak te związane z jego lokalizacją.

Położenie Starówki na części Skarpy Wiślanej jest wielkim wyzwaniem od wielu lat dla całego miasta i dzielnicy z racji jej układu geologicznego; ze względu na strukturę urbanistyczną i gęstość zabudowy w jej historycznym obszarze wraz z podziemnymi ciągami instalacji służących na bieżąco mieszkańcom i użytkownikom. Jednakże związane są z tym długotrwałe działania dla zapewnienia bezpieczeństwa, harmonii i zachowania dla przyszłych pokoleń piękna wyjątkowego krajobrazu miejskiego, jakim jest niewątpliwie warszawskie odbudowane Stare Miasto.

Zamek Królewski. Fot. P. Ostrowski

The Royal Castle. Photo by P. Ostrowski

other activists and organisations who build lasting and meaningful relationships ensuring the continuity and permanence of the Old Town and its surrounding areas, as well as their preservation in unchanged form. However, the Old Town is also facing major challenges, including those associated with its location.

Lying partly on the Vistula Slope, the Old Town has posed a great challenge to the city as a whole and to the district itself because of the geology of the area, the urban structure, and the density of the buildings within its historic core, including the underground installations used by the residents and users on a daily basis. However, this has been addressed by the activities carried out over many years to ensure the safety and harmony of the Old Town, and to preserve the beauty of the extraordinary UNESCO-listed urban townscape of the rebuilt area for future generations.